

Instytut Pamięci Narodowej - Archiwum

<https://archiwum.ipn.gov.pl/pl/aktualnosci/197913,Czwarty-tom-Leksykonu-bezpieki-Spotkanie-Krakowskiej-Lozy-Historii-Wspolczesnej.html>
09.04.2026, 19:11

Czwarty tom „Leksykonu bezpieki”. Spotkanie Krakowskiej Łoży Historii Współczesnej

Lutowe spotkanie Krakowskiej Łoży Historii Współczesnej poświęciliśmy czwartemu tomowi publikacji zatytułowanej „Leksykon bezpieki. Kadra kierownicza aparatu bezpieczeństwa 1944-1956”, pod redakcją Witolda Bagieńskiego i Magdaleny Dźwigał.

Jak wyglądała typowa kariera w bezpiece? Ile czasu zajmowało awansowanie do stopnia majora czy pułkownika? Ilu funkcjonariuszy wywodziło się z przedwojennych ruchów komunistycznych? Czy członkostwo w przedwojennej Komunistycznej Partii Polski, którą w 1938 r. rozwiązał Komintern, a właściwie rozbił sam Stalin podczas krwawej rozprawy z tzw. starymi bolszewikami, było punktowane czy raczej stanowiło przeszkodę w karierze? A może bardziej liczyła się aktywność w czasie wojny w szeregach Polskiej Partii Robotniczej i Gwardii oraz Armii Ludowej? Jak wiele osób pochodzenia żydowskiego pełniło kierownicze stanowiska w bezpiece?

Na te i na inne pytania szukaliśmy odpowiedzi 21 lutego 2024 r. na „Przystanek Historia” IPN w Krakowie podczas spotkania Krakowskiej Łoży Historii Współczesnej. Gościliśmy **dr. Witolda Bagieńskiego** z centrali IPN w Warszawie, współredaktora omawianego tomu oraz **dr. Wojciecha Frazika** z Oddziałowego Biura Badań Historycznych w Krakowie. Rozmowę poprowadził Janusz Ślęzak (IPN Kraków).

Leksykon zawiera 50 artykułów biograficznych o funkcjonariuszach centrali Resortu Bezpieczeństwa Publicznego Polskiego Komitetu Wyzwolenia Narodowego, Ministerstwa Bezpieczeństwa Publicznego, Komitetu ds. Bezpieczeństwa Publicznego i Ministerstwa Spraw Wewnętrznych, którzy w latach 1944-1956 pełnili w nich funkcje kierownicze. Biogramy opracowano na podstawie szerokiej kwerendy archiwalnej i dostępnej literatury przedmiotu. Oprócz szczegółowych informacji na temat przebiegu służby poznajemy także losy tych osób poza aparatem bezpieczeństwa.

Publikacja została przygotowana w układzie wzorowanym na tzw. systemie holenderskim. W każdym tomie artykuły biograficzne prezentowane są w kolejności alfabetycznej.